

Американський білий метелик – небезпечний, багатодіний шкідник плодових, декоративних, лісових насаджень

Американський білий метелик (*Hyphantria cunea Drury*) – карантинний шкідник, обмежено поширений на території України, який пошкоджує 250 (за деякими даними понад 300) видів плодових, декоративних та лісових дерев. Особливо полюбляє шовковицю, клен, волоський горіх, плодове дерева (яблуню, грушу, сливу, вишню, черешню). походить американський білий метелик з Америки. Саме Північноамериканський континент є його батьківщиною. У 1939-1940 рр. шкідника випадково завезли з вантажем з Північної Америки до Європи (в Угорщину). Історія розповсюдження метелика в Україні починається з Закарпатської області, де у 1952 році його вперше виявили. Після цього поступово шкідник розповсюдився в інших областях країни. Завдяки своїй здатності до утворення спалахів розмноження американський білий метелик надзвичайно шкодочинний вид. Гусениці шкідника повністю об'їдають листя на деревах, утворюють гнізда, облітаючи гілки павутиною. Таке пошкодження насаджень призводить до порушення процесів обміну у рослинах та їхнього ослаблення. У підсумку – зниження врожайності плодових культур, захисної, декоративної, естетичної функції зелених насаджень.

Збільшенню чисельності шкідника сприяють такі фактори як:

- широке коло рослин-господарів (як культурних, так і дикорослих);
- кліматичні зміни, які відбуваються впродовж останніх років (поступове підвищення температури та ін.);
- здатність активно мігрувати на стадії імаго;
- недостатнє фінансування заходів зі знищення вогнищ шкідника.

Опис комах

Розмах крил метеликів 2,5-3,5 см. (самки крупніші за самців). Зазвичай забарвлення крил метеликів білосніжне, але іноді зустрічаються метелики з чорними або темно-коричневими плямами на крилах.

Кожна самка відкладає за різними даними від 300 до маже 2000 яєць. Але в середньому плодючість самки – 400-800 яєць.

На тривалість розвитку яєць та кількість гусениць які з них відродились значно впливає температура і вологість повітря. Найбільш сприятливими умовами є температура 20-25⁰ С і відносна вологість 70-80%.

Гусениці від світло-салатового до коричнево-сірого кольору, опушені. На спинній частині є два ряди чорних бородавок і три ряди оранжево-жовтих бородавок з боків. Голова блискуча чорна (іноді коричнева). Інтенсивність опушення зростає по мірі зростання гусениці. Доросла гусениця завдовжки 25-40 мм. Дорослі гусениці спускаються по стовбуру дерева на землю і розповзаються в пошуку місця для залялькування. Вони можуть розповзатись на 20-25 м і далі від кормового дерева. Заляльковується шкідник в тріщинах під корою дерев, в сухому листі, рослинних рештках, тріщинах будівель, парканів, у ґрунті (на глибині 1,5-3 см).

В Європі, в тому числі і на Україні шкідник розвивається в двох поколіннях на рік. Зимуює в стадії лялечки. Літ покоління, яке перезимувало, відбувається в травні, літнього - в кінці липня – на початку серпня. Метелики летять вночі і ранком (період інтенсивного льоту триває 30-40 хв.) Масовий літ відбувається впродовж 11-14 днів, а взагалі метелики живуть 2-11 днів (самки) та 1-4 дні (самці). Зниження температури до 15⁰ С і нижче ослаблює інтенсивність льоту. Тому, при коливанні весняних температур, масовий виліт метеликів може перериватись і знову відновлюватись при настанні більш теплої погоди.

Ознаки наявності шкідника

Основна ознака пошкодження - наявність на деревах павутинних гнізд. Типове павутинне гніздо американського білого метелика сформоване з тоненької павутини, яка обплутує спочатку 1-2, а потім декілька верхівкових листків на гілці. У міру зростання гусені і недостачі їжі всередині гнізда, павутиною обплутуються все нові і нові листки. Згодом гніздом стає ціла гілка чи частина її розміром 1-2 м.

Способи поширення

Поширюється *H. cunea* транспортними засобами, при перевезенні сільськогосподарської продукції та промислових вантажів. В останньому випадку шкідника часто виявляють в пакувальному матеріалі. В пошуках статевого партнера і місця для відкладання яєць самка може летіти в середньому на відстань до 250 м. Можливе пасивне перенесення на значні відстані повітряними потоками.

Заходи щодо знищення та попередження розповсюдження шкідника

Для попередження занесення американського білого метелика слід проводити детальний огляд імпортованих та вітчизняних вантажів, пакувального матеріалу, транспортних засобів, які надходять з карантинних зон, регулярно обстежувати багаторічні насадження.

З карантинної зони забороняється вивезення об'єктів регулювання (рослин, продуктів рослинного походження, ґрунту, садивного та насіннєвого матеріалу) без проведення фітосанітарних заходів (інспектування транспортних засобів, огляду з відбором зразків для фітосанітарної експертизи та аналізу) результатом чого є видача карантинного сертифікату.

З метою знищення вогнищ шкідника одним з дієвих заходів є розробка і впровадження регіональних програм з локалізації і ліквідації американського білого метелика.

Однак для вдалого знищення цього небезпечного шкідника громадянам необхідно не бути байдужими до стану навколишньої насаджень і самостійно намагатись боротись з його розповсюдженням. Так необхідно регулярно обстежувати дерева у присадибному саду, ретельно оглядаючи крону дерева, особливо в 1-й декаді червня та у 2-й декаді серпня, коли з'являються перші павутинні гнізда гусениць I і II поколінь. Особливо ретельно оглядають шовковицю і клен ясенелистий, що ростуть на території або по межах саду, де зазвичай оселяється цей шкідник.

Виявлені гнізда, а іноді і яйцекладки необхідно зрізувати і спалювати разом з гусеницями, а ушкоджені й прилеглі здорові дерева та чагарники в радіусі до 50 м обприскувати пестицидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Препарати проти американського білого метелика слід використовувати з обережністю, тому що вони токсичні. Дуже важливо дотримуватись заходів безпеки та використовувати особисті засоби захисту.

Державний фітосанітарний інспектор
Головного управління
Держпродспоживслужби в Полтавській області

С. Надтока